

Izhaja
v torek, četrtek in
soboto.

Stane mesečno Din 7—
za inozemstvo Din 20—.
Posamezna številka
1 Din.

Račun poštno-čkovnega
zavoda števil. 10.666.

NOVA DOBA

Uredništvo
in upravljalstvo:
Celje
Strossmayerjeva ulica 1,
pritličje.
Rokopisov ne vračamo.
Oglasi po tarifu.
Telefon int. števil. 65.

Zero:

Prokrustova postelja.

V rednih presledkih se pojavlja v javnosti že več let vedno eno vprašanje, ki globoko vznemirja vsakogar brez razlike. Vsako leto, v sezoni predlaganja portfeljskih proračunov finančnemu ministru, prilete iz Beograda zlokobni golobi-pismošče ter spuščajo na nas vesti, radi katerih se stiskajo srca rodoljubom in narodnjakom: vesti o okrnjenju univerz. In sicer ljubljanske in zagrebške, dočim beogradska ni prizadeta.

Sem absolvent ljubljanske univerze in upam, da imam legitimacijo o predmetu izpregovoriti. Ne zato, ker sem, temveč tudi zato, ker sem absolvent ene izmed matic avtohtone znanosti jugoslovenske. Povedati nameravam vse ono, kar smatram za škodljivo pametni, realni in dostojni rešitvi tekočine, ki je — bilo bi nesmisel to prerokati — vrhovni organizem slovenskega nacionalno-kulturnega življenja.

V spominu bo gotovo vsakomur ljuba in ponižujoča borba za univerzo v Ljubljani pod pokojnim režimom. Baš ljutost in ponižujoče nas nasprotovanje sta povzročila med nami, da je vprašanje slovenske univerze izgubilo za nas samo kulturni smisel ter zadobilo prestižni smisel. Jasno je, kakšna delikatesa je potemtakem na mestu, če je treba motriti vzroke sočasnih vsakoletnih bojov za univerzo, pa tudi pri razglabljanju lastnih napak in nedoslednosti v teh bojih. Zakaj izza leta 1919., ko je bil izdan kraljev ukaz o ustanovitvi ljubljanske univerze, ne gube Slovenija tega znanstvenega in kulturnega prvenca z zaljubljenostjo, ki je izgubila morebiti dar vida, ali pa to zamenila z ljubosumnostjo.

Računajoč s tem, priznam odkrito, da me skrbi, če bom v naslednjih vrstah dovolj jasen in razumljiv, ko se lotim tako v vato zavitega problema. Moj namen je podoben namenu hladnokrvnega zdravnika, kadar preiskuje nežnega slabokrvnega in nervoznega otroka, pa se ne briga za njegov plač in za protest nemoderne matere, ker mu je za rešitev otroka.

Doženimo najprej razloge za to redno, najraje bi rekel, avtomatično ponavljanje univerzitetnih redukcij. Pojav je tako stalen spremljevalec sestavljanja državnega proračuna, da presega značaj navadnega zapostavljanja prečanov in Slovencev.

Značilno je namreč, da se ljubljanska univerza striže, pa bila na vladi ta ali druga stranka, srbijanci sami ali poлег njih še prečani. Potek tega ruvanja in cufanja je bil doslej še vedno tak, da je ostalo pri starem, izvzemši morda kako osebno redukcijo. Beograd se je uklonil, Slovenija pa se je za par mesecev oddahnila.

Kljub tem skušnjam pa si Beograd še ni premislil, nego spravlja redukcijo, okrnitev, ne glede na sestavo vlade, zopet na dnevni red. Slovenija pa zopet mobilizira peticijsko in rezolucijsko, antišembersko, kuloarsko in kaj vem, kakšno vojsko še. Tako gre prepri vedno znova sem in tja, in stavim, da se ponovi prihodnje leto ob istem času. Pri tem pa ne gre za nič nižjega, nego za kulturno žarišče cellega državnega naroda. Ne zanikal bi iskrenosti od Beograda izpovedani težnji štednje, če bi šlo za kako žrebčarno; da bi pa ta težnja in samo ta težnja veljala za ustanovo, o kateri ve tudi Beograd prav dobro, da pomeni duševno amputacijo Slovencev, formalno pa tudi višek slovenskega prestiža, mi ne gre v glavo. Podoba je, da je Beograd prepričan, iskreno uveren, da je z onim kraljevim ukazom iz leta 1919. ustvaril nekaj, kar nima dovolj tal za trajni procvit in razvoj. Beograd ne opusti ideje, da ljubljanska univerza v obsegu, v katerem je bila ustanovljena, nima kulturnega opravičila; izvedba ideje se torej samo odlašala, ne pa pokopljala.

Če smo si enkrat o tem na jasnem, je naša dolžnost iskati komponente za beogradsko stališče. Preveč važna stvar je univerza, da bi imeli na vse protivje, ki je očividno, odgovarjati z našim prestižem kot edinim argumentom. Prestiž je subjektiven element, ki zastapljuje, ne da bi učinkovito podpiral. Če pa hočemo pobiti nasprotnike sedanjega obsega ljubljanske univerze, treba znati, kaj hranijo v arsenalu za štednjo. Da bi se tako popularna avtoriteta, kakor Slobodan Jovanović, postavila v fronto »okrnjevalcev« iz golega ekonomskega mišljenja, da se morebitnega ljubosumja sploh ne dotaknem, ni podlage. Za prvo možnost je Jovanović vendarle preveč univerziteten, druge pa niti sam ne sme pripustiti. Na vsak način pa je slučaj z njim, če bi tega ne kazale tudi že druge okolščine, z zelo močno lučjo posvetil nekam, kamor se doslej iz otročje ošabnosti

menda nismo potrudili. Neizogibna potreba je, da se navadimo tudi glede naše univerze opuščati sleherno sentimentalnost in da se zamislimo ne glede na svoj do viška napeti interes za argumente v Beogradu. Brez te konfrontacije zna postati cela naša borba igra »slepe krave« in povod, da se bomo lepega dne po stari slovenski navadi med seboj ometavali s krivdo za dovršeno dejstvo.

Pri tem smo pa tudi v opasnosti, da s prestižem zaslepljeni nismo sposobni konkretizirati zahtevo, da hočemo ohraniti svoj najvišji kulturni zavod. Tako smo temo koncentrirali v nalogo, ugotoviti

1. kaj hoče Beograd in zakaj hoče nekaj drugega, nego to, kar imamo;
2. kaj hočemo in smemo braniti ter zakaj in kako.

(Naprej prihodnjic.)

Borba za državni proračun.

Kralj na seji ministrskega sveta. — Spor v vladi. — Srbijanci proti izenačenju davkov. — Konferenca med Prebličevićem in Davidovičem.

V Celju, 16. novembra.

Dejstvo, da je kralj v pondeljek zvečer prisostvoval seji ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o državnem proračunu, je vzbudilo precejšnjo pozornost. Ne radi prisostvovanja samega, saj se je kralj že večkrat udeležil sej ministrskega sveta. Temveč radi tega, ker je očividno vlada prosila kralja za posredovanje radi težkih razlik v presoji državnega proračuna, ki ga misli predložiti v nekaj dnevih Narodni skupščini. Kakor je znano, nameravata ministra dr. Marković (finančni) in general Mišosavljević (železniški) storiti dalekosežne korake v asanacijo našega gospodarstva. Minister dr. Marković namerava predložiti poleg finančnega zakona še zakon o izenačenju davkov, general Mišosavljević pa načrt za gradnjo več železniških prog, deloma ker je to v občem državnem železniškem programu, deloma pa tudi zato, ker so velika javna dela nujno potrebna, da se da mnogim tisočem prilika za delo in zaslužek. Obenem je nameraval finančni minister izvršiti potrebne zakonske formalnosti in pogajanja radi novega državnega posojila. Ne bili bi v Jugoslaviji, če bi se ta pameten projekt

gladko izvršil. Seveda so potrebne gotove korekture, osobito državnega proračuna, ampak načrt v celoti je pameten in ga javnost odobrava, pa naj ga izvrši katerakoli vlada.

Znani »upučeni krogovi« so naenkrat začeli trditi, da so nastale že v ministrskem svetu samem, ki se ima o tem finančnem načrtu odločiti še pred predložitvijo Narodni skupščini, velike težkoče. Nekateri ministri niso za zmanjšanje proračuna, pred vsem seveda iz strankarskih ozirov (bognejdaj da še iz stvarnih!), drugi niso za posamezne proge, tretji so za novo investicijsko posojilo, četrti ali, bolje rečeno, najbrže vsi srbijanski ministri ne za izenačenje davkov — in tako je došlo, da so klicali na pomoč samega kralja, da razsodi. Kako je izpadla ta razsodba, če je sploh bila, kar iz umljivih ustavnih razlogov dvomimo, bomo kmalu videli.

K temu so došle po poročilu »Politike« še težave v skupščinskih odborih, kjer si nasprotujejo radikali in demokrati tako, da delo skoro ni mogoče. Kljub temu pravi vlada oficijelno, da je »edina in stabilna«. Opozicija naravno sodi drugače in tako je prišlo včeraj ponovno do konference med Davidovičem in Pribičevićem. Saj je naravno: konservativni srbijanski radikali nimajo več niti volje, niti moči, da bi izvršili kake večje reforme, da bi prevedli državo v razmere in v delo, ki ga zahteva naše gospodarstvo in pa demokratičen duh časa. Zato ima morda prav naš Toza, ko je včeraj rekel časnikarjem: »Nešto se iza brda valja . . .«

Celjske vesti.

c Prevoz telesnih ostankov inž. Mihaela Vošnjaka v domovino se konča, kakor smo že javili, jutri, v četrtek. Vagon s krsto pride v Celje z dopoldanskim poštnim vlakom. Nameravano je, da se snidejo ob pol enih popoldne prijatelji in častilci Mihaela Vošnjaka na celjskem kolodvoru, da mu v hvaležni spomin izkažejo zadnje spoštovanje, predno ga pogrebi položijo končno v rodbinski grob. Celjski pevci mu zapojejo žalostinke in eden od osebnih prijateljev bo izpregovoril o delu in zaslugah velikega pokojnika. Celjsko narodno občinstvo, uradi, društva in druge korporacije so vabljeni, da po možnosti v obilem številu prisostvujejo temu počestjenju. Ob pol

Janko Lesničar:

V spomin

Mihaelu Vošnjaku

očetu slovenskega združništva.

Jutri popoldne se izroči truplo prvega slovenskega združnega organizatorja Mihaela Vošnjaka domači slovenski zemlji. Ob tej priliki priobčimo nekaj mest iz »Spominskega spisa«, izdanega l. 1923. oh štiridesetletnici Zdržne Zveze v Celju.

Novi avstrijski združni zakon je snovanje narodnih denarnih zavodov sicer olajšal, ni ga pa posebno pospešil. Dr. Josip Vošnjak (starejši brat Mihaela Vošnjaka, znam slovenski politik) si je koncem 60 tih in v začetku 70 tih let mnogo prizadeval za snovanje novih združ. Takoj po razglasenju združnega zakona ste bili vsled njegovega dela ustanovljeni posojilnici v Mozirju (ta je bila prva kot združna po predpisih novega združnega zakona dne 18. avgusta 1874 registrirana) in Šoštanj (registrirana 2. oktobra l. 1874.). Sledila je Metlika, kjer je deloval za ustanovitev posojilnice povsem samostojno gosp. Kapelle (l. 1875.) in leta 1876. je bila ustanovljena »Ormoška posojilnica« v Ormožu (delo tamošnjega notarja dr. Ivana Geršaka). Od teh združ ne eksistira več Posojilnica v Šoštanju. V Ljubljani se pretvori »Obrtno po-

možno društvo« v zadrugo (1874) in se ustanovi še »Hranilno in posojilno društvo« (1875). S tem je bilo združno organizacijsko delo 70 tih let v Sloveniji končano. Bilo je težko: »V mestih in trgih se je moral organizirati razen nemškega hranilstva csebnih združni kredit. Treba je bilo pridobiti s požrtvovalno agitacijo ljudstvo za novo gospodarsko organizacijo, vzgajati pojem solidarnosti in vzajemnosti, udeležiti združnost kot zahtevo razmer, vstrajati preko kriz, napadov in težkoč začetnega razvoja, vzdržati nezanesljivost in egoizem mase s previdnim ravnanjem za splošnim, enotnim ciljem«. Poleg tega so bile politične in splošno-gospodarske kritike v teh letih izvanredno težke. Na Dunaju je gospodarilo Auersperg-Lasserjevo ministrstvo, ki je preganjalo v naših deželah vse, kar je bilo narodno. Vse one pravice, ki smo jih bili priborili v uradih in šolah, so šle po vodi. V slovenski politiki je vladala apatija in nedelavnost. Osobito so kmetje padli v nezaslišane revščino. Začetkom l. 1877. je bilo prodano v kostanjevski okolici posestvo, cenjeno na 1080 goldinarjev, za 2 goldinarja davkarji v Kostanjevici, ker ni nihče licitiral. . . . Ko se iznebimo more siromaštva, ki nas tlačil od dobe denarnega poloma sem, še le tačas smemo upati, da se bo ljudstvo začelo

* Ivan Mohorič, Razvoj kreditnega združništva, Veda 1913/37.

zanimati tudi za politična (alias narodna) vprašanja, da si bo začelo staviti višje namene. . . .« (»Slovenec« 28. marca 1878). Za ozdravljenje takih razmer je bil potreben čef mož, ne mož besed, temveč mož dejanja.

In došel je Slovenec v osebi očeta slovenskega združništva — Mihaela Vošnjaka. Rojen je bil 18. septembra 1837 kot mlajši brat preje večkrat omenjenega znamenitega slovenskega politika dr. Josipa Vošnjaka. Stariši so se bavili z usnjarijo; ta obrt je ostala v rodbini do danes in se je celo razvila v veliko industrijo. Burne dni l. 1848. je doživel Mihael Vošnjak kot dijak v Celju. Nosi, je takrat na čepici slovensko kokardo in »demonstriral« s tovariši vred po celjskih ulicah. Iz Celja je prišel M. Vošnjak na višje študije v Gradec in na Dunaj, kjer je l. 1857. dovršil politehniko ter se je kot inženjer posvetil železniški službi. Bil je izvrsten matematik in se je že kot dijak skoraj izključno zanimal za gospodarska vprašanja. V železniški službi je ostal Mihael Vošnjak od leta 1858. do 1879., ko je šel radi bolehnosti v pokoj in se je kot upokojenec stalno naselil v Celju. S tem se prične njegovo delovanje na gospodarskem polju.

Že v prejšnjih poglavjih sem skušal podati neko splošno sliko žalostnega stanja, v katerem se je nahajalo naše gospodarstvo koncem 70 tih let. Mihael Vošnjak je kot realist in globoko gospodarsko naobražen človek takoj

videl, kje treba začeti z delom. Prijel se je združništva, ker je v njem videl za male slovenske razmere najprikladnejšo obliko kreditne organizacije. Dva cilja sta mu pri tem stala pred očmi: gospodarska in narodna osamosvoja našega naroda. Rekel bi skoro, da je bil nacionalni moment močnejši ko gospodarski. Krepilo je še nacionalni moment hudo sovraštvo, s katerim so sprejeli Nemci porod slovenske združne organizacije.

Z nekim bolj slučajnim momentom, z našelitvijo Mihaela Vošnjaka je postalo Celje izhodišče in za dolgo vrsto let središče slovenske združne organizacije. Mihael Vošnjak je začel tu svoje delo z ustanovitvijo Posojilnice v Celju (9. II. 1881). V to svrhu je proučil Schulzejev sistem, vzel iz njega, kar se mu je zdelo primerno ter dodal razne izpremembe. Tako je ustvaril takratnim razmeram primeren novi tip posojilnic »vošnjakovke«. Te »vošnjakovke«, ki jih je Mihael Vošnjak zamislil za mesta in sploh za velike gospodarske in prometne centre, imajo dve vrsti deležev: glavne in poslovne. Glavni deleži imajo glasovalno pravico in se obrestujejo, poslovni so brez glasovalne pravice in brez obrestovanja. Te posojilnice niso niti prave šulcejevke, še manj pa seveda rajfajzenovke. Na rajfajzenovke bi kvečjemu spominjali majhni in neobrestovani deleži. Mihael Vošnjak je rezoniral pri sestavi teh pravil sledeče: Posojilnice v nemških mestih in trgih

2. uri krene vagon s krsto proti Velenju, odkoder jo prepeljejo v Št. Ilj. Tam se bode vršil cerkveni pogreb.

c *Celjska posojilnica* je poklonila v počaščenje spomina na svojega soustanovitelja Mihaela Vošnjaka ob priliki prevoza njegovih telesnih ostankov v domovino Državni zaščiti dece za božičnico 2000 Din in Dijaški kuhinji v Celju 1000 Din.

c *Koncert »Zika« v Celju*. Po dveletni odsotnosti so se vrnil Zikovci iz svoje velike turnee po Španiji, severni Afriki, Nemčiji, Angliji in južni Ameriki ter bodo danes v sredo, 16. t. m. koncertirali v Celju v mali dvorani Celjskega doma. Po vsej turneji so želi velike uspehe in triumfe s svojo virtuozno igro in bo prireditev tudi za Celje senzacionalnega pomena. Saj imamo Celjani le redkokdaj priliko čuti godbenike svetovnega slovesa, za slove po vsej pravici Zikovci. — Začetek koncerta ob osmi uri. Vstopnice se dobe v predprodaji pri tvrdki Gorčičar & Leskovšek.

c *Sestanek volilcev »Združene slovenske gospodarske stranke«* se vrši danes, v četrtek zvečer v gostilni Puncer v Spodnji Hudinji. Volilci — scmišljeniki, udeležite se sestanka polnoštevno!

c *Lepa manifestacija za jugoslovansko Primorje*. V nedeljo dopoldne ob pol 11. uri se je vršil v veliki dvorani celjskega Narodnega doma protestni shod proti nasilju nad Slovenci in Hrvati v Primorju. Shod je priredila v spomin na rapalski dan tukajšnja podružnica Jugoslovanske Matice in mu je predsedoval njen načelnik g. Rafko Salmič, ki je sam rojak iz zasedene Notranjske. Obisk tega zborovanja je bil za naše razmere nepričakovano velik, tako velik, da ga res moramo imenovati lepo manifestacijo za nesrečne naše primorske rojake. G. prof. Janko Orožen je podal celo zgodovino onih dogodkov, na podlagi katerih je došlo Primorje pod italijansko oblast. Posebno je obrazložil londonski pakt med vojno in pa konečno pogodbo med Italijo in Jugoslavijo v Rapallu, ki je, vsaj začasno, zapečatila usodo nad pol milijona Jugoslovancev na Notranjskem, Goriškem, Trstu, Istri in Zadru. Za g. prof. Orožnom so govorili gg. notar Burger, dr. Anton Ogrizek, Janko Cergol, Alojz Leskovšek in dr. Milko Hrašovec. Vsi so dali kraješe, pa krepke izjave svojih političnih ali društvenih organizacij, da Primorje ne ostane pozabljeno v naših srcih in da bo bila tudi za njega ura rešitve. Združeni pevci raznih celjskih pevskih društev so zapeli »Trubače«, žalostinko »Oj Doberdob« in večnolepo »Buči morje adrijsko!« Tako složnih in lepih nacionalnih manifestacij smo v Celju zelo potrebni. (V pondeljki številki pomotoma izostalo.)

morajo pred vsem za vedno ostati v trdnih narodnih rokah, zato je omejil glasovalno pravico na glavne deleže; da se pa omogoči tudi pristop manj premožnim slojem, se upeljejo mali poslovni deleži. (Ti deleži so se v praksi poračunali pri izplačilu posojila. Novi »zadružnik« je bil seveda tem bolj vesel, čim manjši delež se mu je odtegnil.) Med temi zadružniki je navadno večna fluktuacija, pri nekoliko večjem poslovnem obsegu se ne da kontrolirati politično ali narodno prepričanje vseh članov. Zato nimajo glasovalne pravice. Posojevanje je v smislu zakona z dne 27. dec. 1880 (ta zakon je bil pozneje izmenjen z zakonom o osebnih davkih z dne 25. okt. 1896, ki je še sedaj v veljavi) omejeno na zadružnike, da se prihranijo previški davki.

Mihaela Vošnjaka posojilnični program za slovenski Štajer je bil, »sprava v glavnih mestih Celje, Maribor in Ptuj ustanoviti močne narodne denarne zavode in se potem s pomočjo teh lotiti na deželi snovanja posojilnic. To je bilo treba zaradi tega, ker tedaj za ustanavljanje novih zavodov ni bilo dobrih deželnih ali državnih podpor in so morale te tri velike posojilnice pripomagati pri snovanju zavodov na deželi.« Mihael Vošnjak ni bil samo ustanovitelj Posojilnice v Celju, on je tudi v l. 1881. in 1882. oskrboval celo pisarniško in knjigo-

c Česa niso vsega krivi nesrečni demokratje! V Celju je napravil obilen sveži sneg zadnjih neprijetnih dni mnogo škode po vrtovih in v telefonskem omrežju. Zvedeli smo pa še-le danes, kdo je tega preoblega in prezdognjega snega kriv. Nikdo drugi kot celjski demokratje! Sicer pravijo različni naši prijatelji, da smo si z gospodom Bogom zelo navzkriž — ampak glede snega smo se pa bojda zunim zmenili, samo da napravimo škodo celjskim purgarjem. V mestnem vrtu je poškodovano sneg lepo drevo; naj nam gg. klerikalci in nemškutarji in rikalci verujejo, da nam je žal zanj! Našel pa je danes zjutraj nekdo na tem poškodovanem drevesu lis ek: Živij! Celjsko olepševalno demokratsko društvo, ki je celjski park zafuralo! V kolikor je to društvo res demokratsko, ne vemo; odbor vsaj ne kaže preveč naše barve. Ali vsega smo vsejedno krivi ubogi demokratje...

c *Akcija za cenejši kruh v Celju ali čast komur čast!* Zvedeli smo, da se je vršila pred kratkim seja pekoveke zadruge radi znižanja cen za kruh. Na tej seji je izjavil g. Maks Janič, da je on za svojo obrt vsak čas pripravjen znižati krušne cene, boji se pa, da bi s tem druge celjske peke uničil. Čast, komur čast — to je na vsak način hvalevredna uvidenost! G. Janič, kar ven s cenejšim kruhom! Če gre za splošni blagor, ne sme biti človek tako rahločuten!

c *Poslabšanje kvalitete govejega mesa v Celju*. Odkar je naš mestni magistrat odpravil še zadnjo javno kontrolo nad celjskimi mesarji, se slišijo pritožbe, da kvaliteta govejega mesa pada. Pravijo, da gre v klavnico sedaj kravica za kravico, dočim so voli redki in vedno redkejši. V mestu imamo sedaj meščane dveh kategorij: na eni strani vsegomočne nemške mesarje, na drugi pa konzumente, ki so jim menda ravno sedanji magistratovi ob občinskih volitvah obetali nabesna na zemlji. Teh ni, ostala pa je žalostna tliaka nemškim pekomi in mesarjem.

c *Francosko predavanje*. Francoski krožek priredi v petek, 18. t. m. točno ob četrt na 7. uro zvečer v mestnem kinu javno predavanje v francoskem jeziku. Predaval bo lektor ljubljanske univerze g. R. Martel o temi: »Scene in tipi iz francoske revolucije«. Gosp. predavatelj bo objasnjeval svoje predavanje s številnimi lepimi slikami. Vsi, ki se zanimajo, so iskreno vabljeni. Vstopnine ni. — Odbor.

c *Odpovedovanje stanovanj se vrši po pravilniku*, ki ga je glasom »Jutrovega« poročila izdalo včeraj ministvo za socialno politiko, pri sreskih političnih oblastih (torej v Celju na okrajnem glavarstvu). Ko bode pravilnik uradno objavljen, ga bomo priobčili tudi mi.

vodsko poslovanje ter je ob tej priliki tudi v tehničnem oziru sestavil podlago, na kateri se je razvijalo vse poznejše delo v naših zadrukah. Ker je Posojilnica v Celju dobro napredovala, je imel Mihael Vošnjak lažje stališče pri snovanju novih zavodov. Še istega leta je bila ustanovljena Savinjska posojilnica v Zalcu (ustanovitelj Hausenbichler), leta 1882. pa slede Posojilnica v Mariboru (Rapoc, Glančnik), Kmetijska posojilnica ljublj. okolice in Ljubljani (Knez), Posojilnica na Vrhniki (Kotnik, Lenarčič), Posojilnica v Sevnici in Notranjska posojilnica v Postojni. Posojilništvo se je torej začelo lepo razvijati. Da se pa ohrani enotnost v delu in ciljih, se zasiguro medsebojna pomoč in doseže smotreno organizacijsko delo, je bilo treba trdne vezi med mladimi slovenskimi zadrugami. In tu je ustanovil Mihael Vošnjak Zvezo slovenskih posojilnic, predhodnico še sedaj obstoječe Zadrugne Zveze v Celju.

Zveza si je stavila v 4. točko svojih pravil nalogo, ustanavljati v vseh krajih, kjer bi se pokazala potreba, nove zadruge. Oziroma štajerski program Mihaela Vošnjaka je bil z ustanovitvijo Hranilnega in posojilnega društva v Ptuj (1883, decembra) v toliko izvršen, da so imeli sedaj večji, glavni kraji, to je Maribor, Ptuj in Celje slovenske denarne zavode. Došli so na vrsto manjši, kmečki kraji, za katere je Mihael Vošnjak izdelal posebno pravila, čijih glavne točke so

c *Redna seja celjskega občinskega sveta se vrši v petek ob 6. pop. v mestni posvetovalnici*. Na dnevnem redu so poročila osebne in pravne, finančne, gospodarske, tržne in obrtne odseke.

c *G. profesor Slavko Rajč* je nastopil danes svoje novo službeno mesto na 3. gimnaziji v Ljubljani, kamor je bil premeščen na lastno prošnjo. Celjanom, osobito pa mladini, bo žal za izvrstnim učiteljem, ki je deloval od prevrata na tukajšnji gimnaziji. G. prof. Rajč se je v Celju tudi mnogo udeleževal v uradniških organizacijah ter je vneto zagovarjal pravice uradništva. Na njegovem novem mestu mu želimo vso srečo!

c *Hud mraz* je naenkrat obiskal celo deželo. V Celju smo imeli danes zjutraj 9° C pod ničlo, kar je za sredino novembra gotovo lepa številka!

c *Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo* je imelo minulo soboto v mali dvorani Narodnega doma svoj občni zbor. Iz obširnega poročila o zborovanju priobčimo le najvažnejše: Zborovanja, ki ga je vodil inž. Josip Zidanšek, se je udeležilo veliko število društvenih članov; udeležil se ga je tudi veliki župan dr. Schaubach. Razun običajnih društvenih formalnosti se je največ razpravljalo o organizaciji kmetijske pospeševalne službe pri oblastih. Tukaj sta se pokazali na zborovanju dve struji: jedna je zahtevala za vsako panogo kmetijske pospeševalne službe strokovnjake s formalno fakultetsko ali specialno strokovno-šolsko naobrazbo, druga je priporočala tudi uporabo praktikov, četudi z manjšo strokovno naobrazbo. Odločilo se je to vprašanje ni. Dišalo je zelo po kruhoborstvu. Pač pa je bil sprejet predlog, da se naj v društvu ustanove članske sekcije po šolski kvalifikaciji (!). Referata inž. Zidanška o kmetijsko-nadaljevalnem šolstvu in gospd. Premrujevo c gospodinjstkih tečajih sta bila odlična in sta pokazala, kako lepo napreduje strokovna naobrazba tudi med ono kmečko mladino, ki je že šoli odrasla. V tajniškem poročilu pa nam nič ne imponira rapad na Vodnikovo družbo, češ da publicira slabe članke o kmetijstvu. Politika ne spada na tak forum. Kajti mogla bi poleg preprirov o kvalifikaciji društvo razgnati.

c *Nevaren dolgoprstnež*. V noči od petka na soboto je bil ukraden iz pisarne lesnega trgovca g. Čatra na Sp. Hudinji pisalni stroj, vreden 5000 dinarjev. Sum tatvine je padel takoj na 18-letnega praktkanta Ivana Gabra iz Trnovelj. Pri preiskavi so našli na njegovem stanovanju ukradeni pisalni stroj, več sesalk in svetiljk za kolesa, tri samokrese, žensko uro, nekaj obeskov, razloženo kolo, fizikalne in risalne predmete ter knjige, ki jih je Gaber ukradel v celjski meščanski šoli. Tatu kljub marljivemu zasledova-

bile: neomejena zaveza, manjši dežokrog, deleži po 1—5 gl., čisti dobiček gre v rezervni sklad, osebni kredit na dolžna pisma. Tu vidimo že vpliv Raiffeisenovih načel. L. 1884. se je ustanovilo 8 novih posojilnic, med njimi prve tri »kmečke«: Pišce, Slatina, Št. Peter pod Sv. gorami, Konjice, Makole, Vransko (ki je pa začela delati še le f. 1890.) in v Kopru ob obali našega sinjega Jadrana. Preko Kranjske je šlo torej posojilnično gibanje prvič čez skrajno našo južno narodno mejo. Pri vseh teh ustanovitvah je sodeloval Zvezin načelnik Mihael Vošnjak osebno, kar je značilo precej potov, dela in stroškov. Saj je bila Zveza — Mihael Vošnjak, isto, kar je bilo pozneje še marsikdaj in marsikje v našem društvenem, gospodarskem in političnem življenju. Ako ni bilo osebne požrtvovalnosti in dela za »božjo plačo«, kakor piše o njem dr. K. Slanc v »Slov. Narodu« 28. junija 1876, ni mogla iti v našem mitem, proletarskem narodu nobena stvar.

Na prvem rednem občnem zboru Zveze v Celju dne 6. aprila 1884, na katerem je bila zastopana tudi že Kranjska (Ljubljana, Kmetijska in Postojna) in Koroška (Št. Jakob v Rožu po Janežiču) je razvil Mihael Vošnjak sledeči organizacijski program. V zapisniku je to vpisano sledeče: »Načelnik omenja kraje, kateri še nimajo narodnega denarnega zavoda, namreč Zg. Radgona, Kozje, Sv. Lenart, Slov.

nju doslej niso mogli izslediti. Gabra so oddali v zapore okrožnega sodišča. g. Izgubljen in najdeno. Te dni je bil izgubljen siv kozuhast ovrtnik, vreden 100 Din in najden zelenkast šal.

c Čajanko priredi plesna šola trgovskih nastavlencev v nedeljo, dne 20. novembra ob 4. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Na isto vabimo vse prijatelje plesa. Svira priljubljeni Jazz-Band. Vabil se ne razpošilja. — Odbor.

c *Ravnateljstvo drž. kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Mariboru* je z dopisom dne 29. okt. 1927, št. 958 mestni magistrat celjski obvestilo, da izvršuje Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Mariboru za celo Mariborsko oblast vsò fitopaloško službo tudi pri izvozu krompirja v inozemstvo in da se morajo izvozniki obračati na gornjo državno ustanovo če rabijo izvozne listine. Od zavoda dobljena potrdila niso v zvezi s potrdili, ki se morda morajo dobiti od pristojnih sreskih poglavarstev, odnosno mestnih županstev. Vsakemu izvozniku se toplo priporoča, da stopi pravočasno osebno v stik z zavodom zaradi ostalih pojasnil.

„Združena slovenska gospodarska stranka“

ima pri volitvi v občini Celje-Okolca v nedeljo, dne 20. novembra 1927

3.

skrinjico.

Morala bi biti prva, ker je bila kot prva vložena, toda naša politična oblast je določila in ukrenila drugače. Nadejamo se pa, da bodo naši volilci vzdržali tudi do tretje skrinjice.

Nagovor g. Rafka Salmiča na protestnem zborovanju Jugoslovanske matice v Celju dne 13. nov. 1927.

Komaj mesec dni je poteklo, kar smo bili zbrani na tem mestu v spominu na nesrečen plebiscit v severnem delu naše domovine. Današnji dan smo prihitali, da ob obletnici skupno pogledamo na oni črni list v knjigi našega narodnega trpljenja, na katerem stoji zapisano *Rapallo*.

Odjeknilo je takrat od krških skal, bolešno i mnogočno, odprlo se je tišoč živih grobov, da izpije najboljše naše krvi *kri*.

Bistrica, Rogatec, Šmarje, Brežice, Trbovlje, Konjice itd., potem mnoge okraje na Kvanjskem, Koroškem, na Goriškem in v Istri. Potem razlaga stanje vseh sodnijskih okrajev spodnjega Štajerja glede denarnih zavodov in izreče željo, da bi se v vsakem okraju ustanovil denarni zavod, ali posojilnica ali hranilnica, seveda z narodnim vodstvom... Kar se Kranjske vojvodine tiče, misli načelnik, da bi za tamošnje razmere kazalo v vsakemu sodnijskemu okraju ustanoviti občinsko hranilnico, zvezano z oddelkom za osebni kredit. Ker potemtakem bi se v okoliših prišlo nenaravnemu položaju, da morajo vse pupilarne vkladbe v ljubljansko hranilnico (znano »Kranjsko hranilnico«, ki je bila do prevrata v nemških rokah) in tam se porabijo na korist nemške stranke. Tudi bi po tem potu mogoče bilo oddelku za osebni kredit zalagati z denarjem iz dotične občinske hranilnice po nizkih % ter bi se tudi kredit laglje po nizkih % dajal. Zaradi ustanovitve narodnih denarnih zavodov na Goriškem in Primorskem (!) pa le kaže ustanoviti posojilnice. Škoda je, da zapisnikar (ki je bil Mihael Vošnjak sam) ni natančneje zapisal tega referata, ker bi bil prezanimiv donos za zgodovino našega zadružništva in za zgodovino našega narodnega gospodarstva sploh.

Ta program se je potem začel izvrševati. L. 1885. in 1886. je ustanovila Zveza posojilnice v Krškem, Pod-

Zvonovi cerkva po naših nekdanjih tako solčnih selih so začutili trdo in brezsrčno kladivo in mila njihova pesem je zazvenela — trpko in izživljena — en sam velik jad.

In pravadno naše morje je zavali pod oblake svoj črni srd.

Od tiste strašne obsodbe našega rodu po krivih sodnikih pa se nagrnadili toliko gorja na nedolžne rame, da so nam bratom v svobodni zemlji težko ogrenili lastno narodno srečo.

Vsi naši klici po pravici, po upoštevanju narodne časti in volje, so zadeli le v mrtvo.

Preganjanje naših pa je raslo in raslo in pomenja danes neizbrisljiv madež na kulturi in civilizaciji naših sosedov.

Ostane nam samo lastna volja in moč. Hi pa upanje, da naša Pastorka — Pravica ob svoji trnjevi poti najde mesto v solncu... Naj bo današnje jutro posvečeno prisegi, da ne pozabimo, da je na oni strani naše najboljši in da hočemo vztrajno in z vsemi močmi delati za odrešenje naše zemlje.

Naj bo današnji dan za nas požnost, da se pomolimo k večnemu nebu:

Pridi zvezda, zvezda pridi, daj upreti v nas oči, naj moj dom te zopet vidi, zlata, zlata zvezda srečnih dni...

Naj bo današnji večer posvečen ljubezni do rodni bratov v ukleti zemlji, ljubezni, ki ostane večna:

Mirno in milo gori nad gorami, kot zastor zlat — ah, tamkaj ozad tam si ti, ki me misel nate omami v teh težkih dneh. Ker mačeha je tujina.

Da mi je za zarjo blestečo, pogledati in kaj ljubega, dobrega ti povedati v teh težkih dneh, o, domovina...

Mestno gledališče.

Repertoar:

Sobota, dne 19. novembra ob 20. uri: »Roka pravice«. Krstna predstava. Nedelja, dne 20. novembra ob 16. uri: »Roka pravice«. Ljudska predstava ob znižanih cenah.

Svoje najnovejše dramsko delo, veselo žalostno igro v osmih scenah »Roka pravice« je izročil Angelo Cerkvenik celjskemu gledališču da ga vpripori kot prvo. To dejstvo moramo podčrtati kot posebno zaupanje napram našemu gledališču in Celjani si moramo šteti v čast, da si je priznan slovenski dramatik izbral baš naš oder za vpriporitev svojega novega dela. G. ravnatelj Bratina, ki je doslej režiral in insceniral vsa Cerkvenikova de-

brezjah, Crnomlju, Slov. Plajbergu, Bekstanju, Sv. Lenartu v Slov. goričah. Na občnem zboru l. 1887 je poročal Zvezin načelnik (gl. zapisnika): »V Trstu je bil razgovor meseca novembra l. t. (1886) o ustanovitvi posojilnice, pa dozda se še nada ni izpolnila, da bi začela ta delovati. Upati pa je, da se bodo odpravile ovire.« Ovire so tičale v osebnih razmerah in tako je začela posojilnica v Trstu delovati še v l. 1891. V ostalih 80. in v 90. letih, do ustanovitve »Zveze kranjskih posojilnic« l. 1896, je število slovenskih posojilnic naraslo na 117. Vsi večji, nekoliko pomembnejši kraji od južnih do severnih naših mej so dobili svoje kreditne zadruge. Zadrugništvo je postalo močan, uvaževanja vreden činitelj — ni čuda, da so se ga skušale razne politične struje in stranke polastiti. Katoliški shod v Ljubljani je dal prejšnji konservativni stranki tudi nove gospodarske direktive, ki jih je z veliko vero zasledoval. Takoj po prvem katoliškem shodu v Ljubljani (1895) se je začelo ustanavljanje zadrug konservativne ali ljudske stranke tudi v krajih, kjer so že posojilnice priključene »Zvezi slovenskih posojilnic« Celju, obstojale: Trnovo, Ilirska Bistrica, Čerknica, Lož, Metlika. V Ljubljani se z oporo na »Ljudsko posojilnico« ustanovi 1896 »Zveza kranjskih posojilnic«, ki se l. 1899 razpusti in preide v »Gospodarsko Zvežo« v Ljubljani. Ker je še na Goriškem nastala l. 1899. »Central-

la v Mariboru in v Ptuju, režira tudi »Roka pravice« v Celju. Preskrbljeno je, da bo inscenacija originalna in moderna. Vse vloge so v rokah naših najboljših moči in je s tem podana garancija za prvovrstno vpriporitev. Glavne vloge igrajo gg. Bratina, Pfeifer, Perč, Belč, Građišnik Fedor, Čeplj, Sadar, Zemljčič in dr. ter gđc. Lovrečeva. Pri premijeri bo navzoč pisatelj Cerkvenik in je pač dolžnost občinstva, da ta večer napolni gledališče do zadnjega kotička in da s tem avtorju vzpodbudo in veselje do nadaljnjega delovanja. Obeta se nam izredno zanimiv gledališki večer in trdno smo verjeli, da bo Celje znalo dokumentirati svojo kulturno zrelost. Predprodaja vstopnic je v knjigarni Goričar & Leskovšek.

Dopisi.

Iz Vojnika. V sijajni dokaz, kaj zmore naše bralno društvo, nam je upriporilo »Krivoprisežnika«. V razmeroma kratkem času so se naučili naši vrli diletantje vseh vlog z veliko natančnostjo. Glavni vlogi sta bili v pravih rokah, kot se mora sploh priznati, da je bila porazdelitev vlog srečna. Le žal, da je bilo vreme v nedeljo 13. novembra za prireditve neugodno; vseeno pa se je nabralo še dokaj raznovrstnega občinstva. — Vsa čast in priznanje prirediteljem lepega užitka! Da bi se kmalu zopet videli!

Lizavno gledališče v Rogški Slatini. Iz Rogške Slatine nam poročajo: Te dni je izšel zadnji izkaz kopaliških gostov letošnje sezije. Vsled lepega vremena je bilo letos še precej gostov celo meseca oktobra, med njimi tudi bivši mariborski veliki župan dr. Otmar Pirkmajer in državni referent za tujski promet dr. Ciril Žizek iz Beograda. Oba gospoda sta znana prijatelja in pospeševalca našega državnega (ali sedaj oblastnega?) zdravilišča. Zadnji izkaz vsebuje tudi precej statističnih podatkov, ki bodo zanimali širšo javnost. Gostov je bilo celo sezijo 7.110; največ jih je bilo iz Hrvaške, namreč 2.006, potem iz Vojvodine 1.237, iz Srbije 1.046, iz Slovenije 906, iz Madžarske tudi 906, iz Avstrije 286, iz Čehoslovaške 37, iz Romunije 36, iz Nemčije 24, ostali pa iz drugih držav. Od 8 do 14 dni je bivalo v zdravilišču 1.833 oseb, nad 14 dni 1.595 oseb in nad 4 tedne 893 oseb. Največ gostov je bilo v zdravilišču dne 30. julija, namreč 1.725 oseb naenkrat. Število gostov se je napram letu 1918. podvojilo; bilo je sploh rekordno za ves čas obstoja zdravilišča. Tudi prodaja vode je zopet ugodnejša; v l. 1926. je bilo prodanih 2.255.363 steklenic, tedaj več kot l. 1913. (2.252.078). V redu seveda še pri nas ni vse; upajmo, da bode novi oblastni režim boljši ko je bil državni.

na posojilnica«, ki je tam organizirala rajfajzensko zadrugništvo in ustanovila počasi lastno goriško zadrugno centralo, je nastala v slovenskem zadrugništvu precejšnja zmeda. Nastal je čas medsebojnih bojov in napadov, ki je zelo poostrel zadrugne krize, nastale v slovenskem zadrugništvu okrog l. 1910., ki so ogrožale takrat obstoj tudi Zadrugne Zveze v Celju. Z letom 1896. je nastalo torej prvo cepljenje slov. zadrugništva, prva secesija še do tedaj skupne zadrugne organizacije; druga secesija je nastala l. 1908. z ustanovitvijo Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, kjer se je koncentriralo zadrugništvo narodno-napredne stranke na Kranjskem. Goriška organizacija je stala bolj od strani in ni imela konfliktov s staro matico v Celju. Celo to poglavje ni posebno razveseljivo; ako tudi se je ustarevanje zadrug v Sloveniji močno pospešilo in zadrugništvo populariziralo (v tem oziru gre pred vsem vse priznanje Zadrugni Zvezi v Ljubljani in njenemu velikemu organizatorju dr. Kreku), se je vendar otežkočilo enakomeren miren razvoj in centralizacijo zadrugnega dela in kar je najbolj važno, zadrugnega kapitala. Ako bi pri edinstvo ostalo, bi Slovenci ne imeli samo najboljšega kreditnega in konzumnega, temveč tudi najboljšega nabavno in produktivno zadrugništvo v naši novi, osvobodjeni domovini.

Po domovini.

Krajša zveza Slovenije z morjem. V petek je železniški minister general Milosavljevič končno odbril načrte za železnico Kočevje—Vrbovsko, ki bode silno skrajšala zvezo Slovenije z morjem in bode zlasti za Ljubljano velikega gospodarskega pomena. Odobren je takozvani Klodič—Horvatov projekt. Nova proga bode dolga 5775 km in bode vodila iz Kočevja preko Mozija, Knežje Lipe, Čepelj, Starega trga ob Kolpi, Radencev, Severina ob Kolpi in Lukovega dola na Vrbovsko. Priključna postaja bo postaja Srbske Moravice, ki je že sedaj primerno zgrajena in je ena največjih postaj na progi Zagreb—Sušak. Proga bo zgrajena za ves promet in bodo na njej tudi vozili brzovlaki, zato pa se bo morala primerno preurediti tudi sedanja šibka proga Grosupolje—Kočevje. Vožnja iz Ljubljane na Sušak bo trajala 6 ur. Celoku, ni stroški so sedaj proračunjeni na približno 225 milijonov dinarjev, prvotno pa je bilo določenih 252 milijonov dinarjev. S trasiranjem proge prično je prihodnjo spomlad, a z gradnjo prihodnjo jesen. Proga bo zgrajena v dveh do treh letih. S sklepom prometnega ministra je slednjič končan dolgoletni spor glede gradnje nove kočevske proge. Kakor znano, so obstojali trije projekti, a bilo je še okoli 13 drugih. Te varijante so zagovarjale različne proge, med drugima je bila tudi varijanta, da bi železnica tekla iz Ribnice na Čabar in Delnice. Vsi projekti so sedaj definitivno pokopani, med njimi tudi Musilov načrt proge Kočevje—Brod ob Kupi—Brod Moravice.

Veliko snega na Pohorju. Iz Mariborske kočje smo dobili obvestilo, da je padlo tam doslej 45 cm suhega snega. Za smučarje se bode sedaj pričela sezija. Koča je tudi po zimski z vsem komfortom oskrbljena. Vabljeni so tudi Celjani na zimske izlete!

Umor ali nesreča? V nedeljo je imel biti pri Veliki Nedelji pokopan posestnik Jože Pregelj, ki so ga našli mrtvega v kleti pri vinogradu. Najprej se je mislilo, da se je ponesrečil, v zadnjem trenutku pred pogrebom, pa so truplo prenesli radi obdukcije v mrtvašnico, ker govore nekateri momenti za umor.

Lovski plen v Sloveniji je bil v lanski seziji prav obilen. Ustreljenih ali drugače pobitih je bilo po neki statistiki 53 jelenov, 1703 srne, 323 divjih koz, 7720 zajcev, 89 divjih svinj, 783 ključačev, 1 medved, 17 volkov, 288 jazbecov, 1620 lisic, 350 vider, 1 orel in 1416 manjših tičev — roparic.

Nove ceste v Mariborski oblasti. V svojem poročilu o delovanju oblastnega odbora mariborskega je najavil predsednik tudi nekaj novih načrtov za gradnjo cest v oblasti. V teku je študij cestne zveze Zibika—Pristava in Pristava—Stranje v šmarnem okraju ter skrajšanje cestnega prehoda pri takozvanem Belatinovem mostu v Pristavi. Trasira se že cesta iz Stoprc pri Rogatcu v Čermožiše. Občine te doline nimajo namreč nobenega izhoda proti glavni cesti in morajo voziti po potoku z zelo razritim in skalnatim dnom, kar je pa v zimski sploh nemogoče. Oblastni odbor bo prispeval za to cesto z izdelavo načrta in z denarnim podporo 20.000 Din. Za napravo projektov za cesti Ljutomer—Štrigova in Ljutomer—Črenšovci je odstopila oblast okrajnem odboru kredit v znesku 20.000 Din. V najkrajšem času se bo v svrhu sestave novega proračuna vršil lokalni ogled še mnogih drugih

potrebni cestnih zvez, kakor Sv. Ožbalt—Kapla na Kozjaku, Oplotnica—Slov. Bistrica, Polzela—Sv. Andraž—Velenje in še nekaj drugih. Za nekatere ceste so načrti že izgotovljeni.

d V Pobrežju pri Mariboru so sestavili pristaši SDS, SNS, SLS in SSJ in N (to se lepo čita, kaj?) za občinske volitve skupno listo, ki velja seveda za izvoljeno, ker ni protikandidatov Šolski primer za Slovenijo!

d Vohunstva je mnogo tudi v naši državi. Te dni se prične v Zagrebu velik proces radi vohunstva proti trgovskemu potniku Ivanu Prkutu iz Splita, vpokoj. stotniku Milanu Pribaniću in zasebnemu uradniku Ivanu Menigi. Obtoženci so glasom obtožbe obveščali sovjetsko vlado o jugoslovanski armadi, specijelno pa o zrakoplovstvu.

Kino.

Mestni kino. Sreda 16. in četrtek 17. novembra: »Ukročeni markiz«. Monumentalen vefilm iz solčne Španije. V glavnih vlogah slavni ruski umetnik Vladimir Gajdarov, Aud Egede Nissen in Paul Richter. Velika senzacija. — Petek 18., sobota 19. in nedelja 20. novembra: »Knez črnih gora«. Sijajna komedija v 6 dej. V glavnih vlogah ljubljenci kinopublike Harry Liedtke, Vivian Gibson in Evi Eva. Krasni posnetki iz Črne gore in Dalmacije.

Kino Gaberje. Sreda 16. in četrtek 17. novembra: »Les Miserables« (»Bedneži«) I. del. Sijajen vefilm v 2 delih in 16. dej. V glavnih vlogah Gabriel Gabrio, Jean Touloul, Sandra Milovanov in Paul Jorge. — Petek 18., sobota 19., nedelja 20. in ponedeljek 21. novembra: »Violanta«. Veličastna drama iz rodbinskega življenja v 6 dej. V glavni vlogi Henny Porten.

Književnost.

k Molière: Skopuh (L'Avare), komedija v petih dejanjih. Prevel Niko Kuret, Ljubljana 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna. Ljudski oder XII. zvezek. Cena 18 Din. Za izvrstno burko »Scapinove zvijače«, ki je lani prešla vse podeželske odre in povsod vzbujale salve smeha, smo dobili sedaj v izvrstnem prevodu Niko Kureta še Moliérovo klasične komedijo »Skopuha«. Skopuh ima vse polno resnih momentov, vendar je tudi toliko komičnih prizorov v igri, da se bo občinstvo tudi po Skopuhu izvrstno zabavalo. Figura Skopuha, ki ima še dandanes ponekod precej podobnosti, je mojstersko delo pisatelja-umetnika. Ker je bil Molière sam igralec, je znal pisati za igralce, zato vsebuje igra vse polno efektnih prizorov in vlog, ki so nalašč za igralce pisane. Ima 10 moških in 4 ženske vloge. Od teh 10 moških vlog, je 5 epizodnih, tako, da rabi režiser samo 5 + 4 vloge. Igrji je pridejan predgovor (napisal prof. A. Robida), v katerem najde režiser vse potrebne napotke in navsote glede kostumov, karakterizacije oseb, sploh vsega, kar je važnega v igri. Tudi predavatelj pred igro bo

Slamorenice
Brzoparilniki
Gnojnične črpalke
Reporenice
Fr. Stupica, Ljubljana,
Gospodarska 1.

Popravila pisalnih strojev

hitro, eksaktno in poceni izvršuje specialni mehanik z dolgoletno prakso in koncesijo v Celju. — Prvovrstna dokazila na razpolago. — Pisalni stroji novi in rabljeni v zalogi.

JOSIP PUKL, Celje
KRALJA PETRA CESTA 4

našel marsikaj porabnega v A. Ro-bidovem predgovoru, kar naj občinstvu v uvodu razjasni in razloži. Zato smo prepričani, da bo našel »Skopuh« pot po vseh podeželskih odrih in da bo ljub gost, ker je dobrih iger itak malo na razpolago. Ljudski oder bo prinesel v tisku letos poleg »Lumpacija Vagabunda« in »Skopuha«, še na novo prirejenega »Krivoprisežnika« in »Zapravljivca«, tako da bodo odri za vso sezono preskrbljeni. »Skopuh« ni odersko zmašilo, ampak svar stalne literature in vzgojne vrednosti, ki je kot komedija euina svoje vrste.

k Knjige Vodnikove družbe. Vodni-kova družba v Ljubljani naznanja svojim članom, da so knjige za leto 1927, potiskane in vezane ter da so se začele razpošiljati. Vsak član dobi štiri knjige in sicer: Vodnikovo pratio za leto 1928, z umetniško prilogo našega kralja, France Bevk: »Hša v strugi«, povest. Zofka Kvedrova: »Vladka in Mitka«, mladinska knjiga ter dr. Ivan Lah: »Vodniki in preroki«. Knjige se razpošiljajo po sledečem redu: 1. ustanovniki, ki dobe knjige

direktno (in ne potom poverjenikov), 2. Amerika, 3. mariborska oblast, 4. ljubljanska oblast, 5. kraji izven Slovenije, 6. direktni člani. Vrstni red, po katerem se knjige razpošiljajo, se vsako leto spreminja. Za leto 1927. ima Vodnikova družba dosedaj 17.200 članov in sicer: 17.043 letnih in 157 ustanovnih. Napram lanskemu letu 2437 več. Za ona poverjenstva, ki se niso javila članov, ali pa poslala članarine, je prihranjenih še 250 izvodov knjig. Posameznim poverjenikom je družba poslala knjige potom železnice ali pošte, kakor so sami želeli. Poverjenstva, ki odpošljejo knjige osebno, bodo prejela tekom prihodnjih dni dopisnico, kdaj naj pridejo po knjige. Isto velja tudi za mesto Ljubljana. Stroške za dopošljanje knjig, naj poverjeniki razdele enakomerno na vse člane. Vsak poverjenik naj takoj pri razdelitvi letošnjih knjig pobira članarino za leto 1928, ki znaša zopet Din 20.— Takošnje pobiranje članarine za 1928. olajša delo poverjenikom in koristi Vodnikovi družbi. Spremembe bivališča onih članov, ki

so vpisani pri posameznih poverjenikih, je družba upoštevala do začeta ekspedicije. Oni člani, kateri so se vpisali neposredno pri vodstvu družbe v Ljubljani, prejmejo s knjigami vred tudi položnico, s katero naj plačajo čimpreje članarino in poštino v znesku Din 27.— za leto 1928.

Gospodarstvo.

g Podružnica poštne hranilnice v Ljubljani nam je poslala statistični izkaz o stanju čekovnih računom in vlog ter o predmetu v mesecu oktobru 1927. Iz tega izkaza izhaja, da se je število čekovnih račun dvignilo v mesecu oktobru skupno za 191 na 14.843; najvišje število računov ima še vedno Ljubljana (4.680). Vloge so znašale koncem oktobra Din 416,899.879 60 (v Ljubljani 67,402.167 98), koncem septembra pa Din 333,127.939 88. Iz te številke se ne vidi, koliko je bilo resničnih vlog na knjižice in koliko od tega je saldo na čekovnih računih. Skupni promet je znašal v mesecu oktobru nad štiri in pol milijarde di-

narjev. Jedno stvar bi pa pripomnili. Poslovni izkaz je tiskan v cirilici. Ne proti cirilici, pač pa proti gotovi tendenci, ki je s tem zvezana in ki se baš pri poštini tiskovinah sedaj opaža, moramo odločno ugovarjati in prositi, naj se to tudi upošteva.

Obleke

moderne dam-ske, moške in otroške, bluze, krila, plašče in moške suknje, lastni izdelki in dunajski modeli nadalje pulo-verje, sviterje, telovnike, razne otroške pletenine, kralj uke, perilo, nogavice, kra-vate in vse modne in galanterijske predmete kupite po najnižji ceni in v velikanski izbiri samo v veletrgovini R. STERMECKI, Celje. Oglejte si iz-ložbe in zalogo, da se na lastne oči prepričate. Zbirajte listke za nagrado!

Celjska posojilnica d. d.

Stanje hranilnih vlog nad
Din 65.000.000.—

Stanje glavnice in rezerv nad
Din 8.000.000.—

== v Celju ==

V lastni palači Narodni dom

Sprejema hranilne vloge.
Izvršuje vse denarne, kreditne
in posojilne posle. — Kupuje
in prodaja devize in valute.

Podružnici: Maribor, Šoštanj

Stanovanje

z dvema sobama in kuhinjo išče mirna stranka v mestu ali predmestju. Plača do 500 Din. Ponudbe pod »500« na upravo lista.

Veliko, prazno sobo

v mestu išče mlado poročeni par brez otrok za 1. december. Naslov v uprav.

Radi prodaje premičnin gospodarja sem primoran, da iščem službo. Vajen sem goveda in konje opravljati ter vseh kmetijskih del. Nastopim takoj ali 1. decembra. Naslov v upravi lista.

Skladišče

v Samostanski ulici 8, velikost 3x10 m, se odda. Proda se tudi železna peč. Informacije daje dr. Jos. Vrečko odvetnik, Celje.

Snežne čevlje in galoše

popravlja hitro, ceno in dobro Rudolf Perdan, mehanična delavnica, Celje, Krekov trg 5, vhod iz Matija Gubčeve ul.

Livarski mojster

(Giessermeister)

Sprejme se takoj samo-stojen, zmožen delavec z večletno prakso v ročnih in strojnih formah. Oferte je poslati na Torontalsko industrijo poljoprivred-nih strojeva, livnica gvozdja i metala d. d., Vel. Bečkerek. 2

Premog

zabnkovski, trboveljski in iz vseh drugih rudnikov dobavlja in dostavlja na dom v mestu in okolici

Franjo Jošt, Celje, Aleksandrova ul. 4

Oddate se takoj dve meblovani sobi

in ena prazna v vili Selišek, Celje, 2 Kersnikova ulica. 3

POZOR!

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da imam v Celju, Slomškov trg 1 (tik farne cerkve) tovarniško zalogo vseh vrst pletenin kakor: nogavice, rokavice, pleteno perilo, puloverje itd. po najnižjih konkurenčnih cenah. Za prvovrstno blago se jamči. Se priporoča Zenko Hribar. 24-43

Elektrotehnično podjetje

Karol Florjančič
v Celju, Cankarjeva cesta št. 2
(poleg davčnega urada).

inštalacija električnih naprav za luč in pogon, telefonov, zvočev, radio-aparatur. Popravljanje elektromotorjev in vsakovrstnih električnih aparatov.

V zalogi: lestenci, svetilke, l'kalniki, motorji, števcji, žarnice, potrebščine za radio itd. in ves elektromaterijal.

Točna postrežba! Cene nizke!
Proračuni brezplačno!

Prva južnoštajerska vinarska zadruga v Celju

Cankarjeva ul. št. 11

priporoča svoja izvrstna namizna ter odbrana sortimentna VINA vseh vrst v sodih in steklenicah po zmernih cenah. Vzorci na razpolago!

Gramofoni in plošče

iz tovarne Edison Bell-Penkala Ltd. kakor tudi plošče »His Master's Voice« in »Columbia« katere vodi imenovana tovarna na zalogi, se dobijo proti gotovini in po zelo ugodnih obrokih pri

Goričar & Leskovšek, Celje

knjigarna in veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi predmeti.

Franjo Dolžan, Celje

Za kresijo št. 4

Kleparstvo
in naprava strelododov.
Pokrivanje streh in
zvonikov.

Vodovodne
inštalacije, naprava moderno-
higijeničnih kopalnih sob,
klosetov in zdravstv. naprav.

Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršujejo točno in solidno ter po konkurenčni ceni. — Proračuni brezplačno. — Za vsa nova dela se prevzame jamstvo.

Delaj, nabiraj in hrani, varčevati se ne brani!

Popolnoma varno naložite denarne prihranke pri stavbeni in kreditni zadrugi z omeji. zavezo v Gaberju pri Celju

Varčuj v mladosti, da stradal ne boš v starosti!

LASTNI DOM

Obrestuje hranilne vloge po 6%

Večje stalne vloge po dogovoru najugodnejše. Jamstvo za vloge nad 2.000.000 Din.

Marljivost, treznost in varčnost so predpogoj npravnosti!

Pri naložbi zneska do 50 Din se dobi nabiralnik na dom.

Iz malega raste veliko!

Pisarna v Celju, Prešernova ulica 6.